

1881-01-13

01

Kampen, 13 Jan. 1881.

Amicijine,

Uw langen en hartlyken brief uit
Strassburg heb ik met warme belangstelling
gelezen. Ik vermoedt nu er in, dat ge daar u
uws zoo spraakzaam op uw gemak verindert; en
dat is het, dat het verlaat der "Heimath"
alrijc enige moeite kost, gij geniet toch
voorechtens, die niet gering zijn. Voort te
kunnen studeren, maar de lust van het
hier het vreugd, voorzien van de beste
hulpmiddelen en de meest bekende geschriften
dat valt maarlijk niet uitdruk te kunnen.
Toch had ik niet gedacht, dat ge van hei-
den voor langer dan een, hoogstens twee
semesters afscheit hadt genomen. Maar
in uw thuisland kan ik begrijpen, dat
ge niet zoo spraakzaam van plan zijt terug te
kunnen. Ik hoop van harte, dat er in
Duitschland zich voor u een loopbaan open-
dt in Nederland thans door de armoede
der schakkels gesloten blijft.

De lijd van het aanvaarden mijner betrekking brak spoedig aan. Mijne bevestiging en trouwe is bepaald op den tweeden Zondag in Maart. Naarmate het oogenblik nadert, zie ik er te meer tegen op. Er is zoo ontzachtelyk vreel, dat ik nog viede onderzoeken en daarvoor tot mijr eigenbarm maken, om er niet verlorenen, niet berouling, niet geloof over te kunnen spreken. Maar het is wel waarschijnlyk, dat ik er toch mocht me toe klam komen. Misschien geft mij de omgang met de gemeente, niet onvriendig, vrome menschen, wat de Studentenkamer toch niet schenken kan. Neen, het is waar, Kruun en Schollen hebben ^{to} mij (behalve in de Schriftbeschouwing) niet veel invloed gehad, als ge daaronder staat verstaat het verlies van geloofswaardigheden en het aannemen van andere, van de heilige. Maar zij hadden wel (hoe kon het anders) invloed gehad op de kracht en de wijze, waarop ik die waardigheden des ontsels. Het naïeve van het kinderlyke geloof, van het onbegrensd vertrouwen op de ~~oec~~^{mijn} ingeprense waardigheid, zie, dat her ik kreeg en dat is vreel, heel vreel; zoo is die invloed groot en sterk genest.

En nu mer ik het wel, dat ik dat voorleegkrijg. Leefs vind ik het goed en bereik er waarlijk en oprecht dankbaar voor, dat ik het verloren heb. Er was ook in dat naïeve wel, wat onwaar was en gereinigt moest worden. Maar toch, er is in dat naïeve (ik weet qua terer word) iets, dat quaer is, dat wel doch; iets dat blijven moet, dat de waardigheid ons ooit moet, en dienbaar wesen. En als ik dan soms - heel enkel, want ooh, maar is het zielsterke geloof van vroeger tijt nog in onze leue? - in de gemeente nog enkele menschen ontmoet, die dat hebben en er zoo wel bij zijn en zoo gelukkig, nn, ik kan het niet helpen, maar dan mensch te ik was toen gelovend als ^{zij}, zoo blij en zoo vrolijk; en dan voel ik, als ik dat had, en ik kon dan zoo preken, bericht, warn, altijd ten volle overtuigd ^{was} wat ik sei, ja er een moe, o me drukt, dan was ik sterk, machtig, dan kon ik missig zijn; zelf leuen, van ik leuen voor anderen. Maar ik was wel, dat is waarlijk, dat is thans niet meer mogelijk, en dan, ging men dat was trotszen te turkerigen, niet waarschijnlijken levensernst in strijt zijn en licht los knielijken leiden.

Daarom hoop ik ook nooit mijne oog te sluiten voor de belangrijke kritische literatuur. Mag ik het zeggen, ik geloof vast en zeker, ook deze ^{lijn}
is van God en Hij heeft er was gedaan voor voor
mij Hem liegspijp. Maar kritiken ten
tijde niet. Ik kan niet alles ontleden, kiel en
anverschillig. Ik kan er zelf daad bij geven. Mijn
oog is ook zo scherp niet, om al dat fijne en
gedetailleerde na te gaan en niet te pluizen. Ik
heb het zelf wel aan mij gevoeld, verder dan tot
een globale overzicht kan ik het nooit brengen.
Maar ik zie dit niet als minachting voor
zulke studien. Neen, bij ben ik erom, dat an-
dere hen doen. Ook dat moet gebeuren. Maar
toch blijft het meer, kritiek is nooit doel maar
altijt middel. Een Lessingsnatuur heb ik
niet; niet het zücken, maar het besitten der
maarheid is het hoogste en zaligste.

Zoo heb ik was niet te gevraagd op het papier.
Bijna vergat ik, dat Dr. J. H. Donner te Leiden
mij hulp verzoekt, te vragen of je soms niet
een dissertatie voor hem had. Waarom hij er
gaarne en wilde hebben, wet ik niet. Mocht
je er soms geen meer hebben of een meer over
huppen, schrijf het me dan even.

Nu het ga u wel in Straßburg. Beslaan dit
schrijven voor niet meer dan het wil rezen, een
woord niet I haat aan een vriend.

tt J. Bavinck

14/1, '01

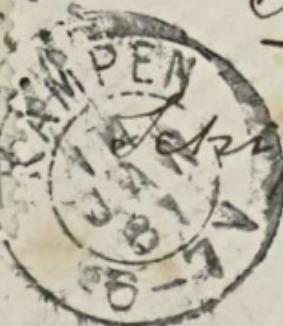
XO1

Herrn Dr. C. Smouck Hurgronje,

in

Strassburg i/E.

Haagd'k. H. Lentstaden, 38.

X02

1881-06-16

Franeker, 10^e Juni 1881.

01

Amicis fine,

't Wordt waarlijk wel tijd, dat ik u eens riss van mij laas hooruw. Voor mijns lange wachten kan ik gien ander verontschuldiging bijbrengen dan de bruten gewone drukke, die het aannemen van mijns ambt van zeeg voor mij meebracht. Wat zijn de tijden voor mij veranderd, als ik aan Leiden terugdenk. Toen bijna gehul vrij en voor mijself werkend, dikwijls, behalve een tijdtlang voor de examens, gehul naar eigen lust en kense. En thans, van alle zijden gebosderd, met zorgen voor anderen overlader, tot gids en raadsmann voor vele aangesels, enkele oogenblikken slechts myzelf, byna altijd anderen behoevend. Als ge eens bedenkt, dat ik elken Zondag 2 ker preekens moes, 4 catechisatien's week heb te houden, verder aan huus- en zielverbrock veel tijdt moet wijden en den sommoy een frische begraafenis net te leiden, dan behoeft ge niet meer te vragen, of er voor eigen sondie veel tijdt en gelegenheit overblijft. Toch doe ik mijn werk tot dusverre nogal met lust. Een enkele maal wensch ik den vervlogen studierid niet eens terug. Elkaar mest vind ik me hier in Franeker goed op mijn gemak. Was mij 't moeilijk? in mijn werk valt, is om my alerst op te heffen tot en te blijven op de ideale hoogte van mijns geloof en betydenis. O, altijd met het heilige te moeten omgaan, steeds tot gebed of tot dankzegging, tot vermaning of vertroosting gevallen te worden, en dan dikwijls zoo weinig zelf in die telkens wisselende toestanden te kunnen inteven, dat vals hand, knecht een gevoel van onvolledigheid en dikwijls van onverschilligheid. Ik begrijp het thans nog beroer als vroeger, hoe onder het gewaad van den gesloten een dries-onterig, een gevalleros, knichelachsig hart wonen kan.

Behalve dit enige en drukkende berwaar van het predikambt, is er nog een schaduwende aan verberden, die ik ook diep gevoel, en dat is, dat men altijd "domine" is en nooit eens zeks vertrouwelyke meer spreken kan. Aelhans Zoo gaaz het my. Tot dusver heb ik hier nog niemand gevonden, wie ik dat vertrouwen mag en darf schenken. En dat valt me hard. Thuis ben ik alleen, op mijn kamer, en thuis ben ik altijd de "domine". Zoo avis, dan heb ik in den laustens tijc verlangd naar een vrouw, die my begrijpt en aan wie ik my gansch en al toevertrouwens kan. Dat zou én voor my én voor de gemeente, die nu niet zoo vijf koms intuigen en ap' een afstand blijft, gemenscht wesen. Toch is het er even ver van daan, van de kars op bevestiging van dien mensch, als vroeger. Ik doe er ook niet de minste moeite toe en ben op dat terrein geheel passief, duldend-wachsend. Of het er toe kunnen zal, weet ik niet.

De gemeente is over het algemeen eerder wel goed. Alleen zijn er nog enkele minder aangeName narrekselen van vroeger bijden. Voor enige jaren stond hier een predikant, die bepaalt een onsondering manneke in heel onze Kerk. Bijzonder scheps van verstand, kon hij 't met onsche betrekking niet vinden, stoorde zich daar ook niet aan en prakte altijd bij gevoel. Bovendien mocht hij zich scheldig aan heel groot misbruik van sterken drank - alles te zamen manneke, dat hy eindelijk moet afverset. Mijn voorganger, Eskes, had met die vrienden van den afgesette predikant erg te strijdien. En nog zijn er, die wel de zonde van dien vroegere predikant Pieters veroordeelen, maar toch zijne her nog

aanhangen. Vanwaar is er hier - wat in onze kerk anders nooit voorkomt - nogal verrassing en verschie van meningen. Vooral de trouwe aanhangen van Pieters zijn was voorraam, buiden zich heel wat in en menen knap te wesen. Tot dusverre kunnen ze zich echter en mijne prediking nogal vinden. Vooral zoek ik door gesprekken hen hier en daar, waar ik ben gevonden afscheid, bereid te brengen. Oft gevonden liefde kan er veel gevonden worden. Velen zijn echter onder mijn voorganger van de gemeente afgaand en hebben zich aangesloten bij de gemeente van Dr. Mooy, volgeling van P. Hooft, die naer ge moes de "ker der volmaakbaarheid drifft". Maar genoeg hiervan. Hier zul n alles ook minder interesseren. En toch kan ik n anders niet veel schrijven. Over mijne studie ben ik spraakig misgepraat. Dogmatisch Ethiek bewees de vakken, waar ik nog 't moest aan doen. Hist. Kristie lijt Mans gehuul braak by mij. Ik ben niet op de hoogte van de literatuur, aelhans niet van de tijdschriften, waar hier geen aankomen aan is. Maar voorsover mij toetsing, komt er tegenwoordig niet veel belangrijks uit. Als ge soms ergens van weet, dat voor mij nuttig is op 't gebied van hist. Kristie enz. dan houdt ik mij voor mededeling aanbevolen. Ik zie hier ver weg nog en droog in 't voordein. En al ben ik hier goed thuis, hier hul myn leuen hysten zoem ik niet gaande willen.

En gij studeert altijd maar voort. De afstand tus-
 schen u en mij was altijd groot maar wordt steeds
 groter nog. Ervors niet alleen op 't gebied der kennis,
 want ook, ik niem op bij den dag en wordt soms
 onverdeelbaar en gij wordt een kolossus van geleerdheid.
 Maar ook op 't gebied des geloofs. Eerlijk gezegd, ik
 word en ben steeds meer "gereformeerd." Menig voor-
 baig oordeel van vroeger spreekt ik thans niet meer
 uit. Ik heb meer en meer gehrepen en meer priesje voor
 het geloof en den gelofoefenarbeit der eenen, ik ben be-
 scheikender gevorden in mijn meningen, en ben
 eenigszins afgevallen van 't hoogmoedig standpunkt
 om alles te toetsen aan mijn verstand en aan
mijn rede. Ik ben meer en meer insinu, was er in
 het geloofsbeginsel, dat ik nuoit verzaakt heb, liep
 opgesloten, en hoe het zijn consequentieke trekk
 naar alle zijden. Ik geloof wester dan oost, dat de
 gemeente van Christus, waervan ik steeds een een-
 voudig lid ben, een eigen leven heeft. Van alle soor-
 ten van leven heel verschillend, en dus ook een eigen
 belijdenis, vereert-, levens beschouwing, ook een eigen
 wesenshag, althans in principes. Dat wil niet
 zeggen, dat ik me zo maar bij 't oude neerleg, nee
 "naive" nu maar wacht te amperen, en met volle fra-
 ges toe te vredenstel, och neen, maar door onderzoek
 ook door onderzoek van de historie onser kref. Kerk
 is my gebleken, dat wat vroeger door mij voor volle
 frase gevonden werd, dit allermindst is. Misschien
 klinkt u dit, evenals mijne vorige brief, vreemd. Maar voor
 u is ook dit wel niet bekenderend, want voor mij is 't lever
 der ziel. Van verschillend beginsel uitgaande, kunnen we, de
 lijnen en consequenties doortrekken, steeds verder van el-
 kaar te staan. Dat kan niet anders. It is ~~on~~ ^{voor} goed en
 nodig. Ik moet zelf er langer en dieper over nadenken,
 maar al gaan we verder misschien steeds in altoog en blijven,
 ik hoop dat tegelyk daarmee vriendschap en waardering
 ons altijd nader brengt zal. U H. Davinck.

XO1

16/8 '81

Herrn Dr. C. Snouck Hurgronje,

in

Strassburg 4c.

Schiffenstaedt 38

X02

Amicissime,

Ik was erg blij, dat ik na lang, lang wachten (trommens ik maakte het niet heel) nu ons bericht van je kreg. Ik had er al lang naar wigerdien, en dacht niet dat het uit Leiden kommen en voor zulk een inhoud waren zou. Hier goed kan ik het verstaan, dat het verlies vanhaar, die trouw geschrifft jijst door hare knapheidsverwoerd allen leefeling was, een moeder en een allen zeer smart. Van harte mensch ik u al datgene toe, wat bij zulk een verlies u en ons allen kan troosten. Wat is het leven anders dan een Stevensproces en een "gestadige doot." En toch, hoe wonder is het ook was, want de zegde brief, die mij't bericht bracht van het overlijden van zuster, deelde mij ook mede een benaming tot lector aan de Ind. inrichting. Ik wensch u daarmee van harte geluk, al had ik u o zo gaarne reden om iets anders en iets beters en iets u meer waardigs ge-

gurd. Maar zoo quaer toe dienrap. Zelfs
loochening is ons hier voorgeschreven. 't Is in
elk geval een begin voor ons overbaamhert.
In zoverre is toch altijd de aannameen dieser
betrekking gemischtig, dat zij van ons af ons
niet in den eigentijden zin voor anderen
begint te leuen, aan anderen verantwoor-
delijk zijn, en van ons voorzamelijk ook an-
deren medeley niet van den rijkschaf-
dien ge al zoo langzamerhand vergaderd
hebt. Ik hoop, dat het er best toe gevallen
en alrijdt ons krygt. En nu tot zelfs
loochening toe, om dien vijfendertig
quartij pris te geven en er niet maar in
te bernster maar het goed te kennen, dat
hij voorbij is en met alle kraats te doen
was onse hand mind om te doen. Ik
denk ten minste nog wel eens dekungs-
met bedevaet aan mijns vrougerend sta-
dicht hong; en het valt mij menigeal
moerlyk, van voor mijns lessenaar
op te staan, en te gaan, waar cate
chisatie of krankenbesuch of begrafenis

mij raapt. In ieder geval heb ik hierdag
nog wel meer dan ik. Zevenen een les is
toch niet veel.

Maar anderhalve mag ik toch niet we-
zen. 't Gaat mij tot dinsdorre goed, heren dag
ik drifde denken en verwachten. Mijne
prediking blijft niet zonder vrouck. He lief-
de den gemaakte valt mij minschouss ten
del. He leuylke, treffende ervaringen, die
ik soms heb, vergaderd veel, en leveren
ook een kennis van 't menschelyke hart
die niet is te versnaderen. Wat alles heb ik
boven u voor, en zun ik niet gaarme
(nu van achterens berien) aumist heb-
ben.

Menig ge begrijpt wel, dat das alles
mijne studie zeer benadelt. Gij vraagt mij
wat ik speciaal werk behoorlijc. Ik
woon, dat ik daar een goed antwoord
op geven kom. Behalve de werkzaamheden
mijner gemeente, moet ik nog al dik-
wijls elders spreken. 't Wemels van ri-
vendigingen, om te spreken voor het

Chr. onderng., vrouw Jong. Kruizingen, voor
Zending etc etc. Zouvel mogelijk sla ik
ze af. Maar 't ganz niet altijd. En dan moet
men er voor werken, op reis gaan en heel
men met weinig last for den arbeid terug.
Als ik werk, werk ik nog strikt. Ik heb
mij voorname s ben er mee begonnen
om de voorwaarde Kristus daarin eens
voor mijself te bestuderen.

Aan O. Test. Kristus doe ik reis over. Als
is nog bij goede voorname gebleven. Want
om versrijke Knecht's Lel. 1^e doe mij niet
Ik word hier ook weinig gevraagd; is er op
dat arbeid in den laaste tijdt wel belang-
rijks verstreken? En zult mij een grote
dorst doen, door mij hiernee een buisje
"op de rugte" te houden. Van Crans,
Brein en. hoor ik niets.

Dank voor je wensch, dat de lege plaats
in mijn huis oprecht door de vrouw mynne
Kense werde ingenomen. 't Zit er nog niet
maar niet. Ik heb ook haast geen last, om
er aan te denken of her te menschen. Toch is
het leue soms wel unraay & onzorgt.
Laat ~~zoog~~ spreng over iets van je komend
aan

tt H. Bavinck

XO1

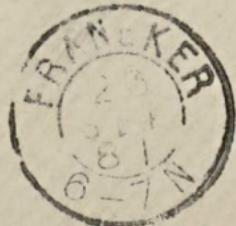
24/9
01

Den Wldc. L. Gel. Gen Dr. C. Snouck Hurgronje

te

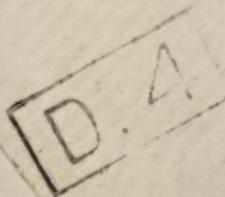
Leiden.

Hooigracht.

Bavinck

X02

1882-03-07

01

francus. Dinsdag. Maart 82

Amicisime,

Vergeef me, dat ik niet eerder antwoordde.
Billijks, gelieve reveren ter verontschuldiging
was ik niet by te brengen. Maar ge weet, hoe
licht, was niet dringend noodig is, door my niet
gesteld wordt. Het deed me goed, weer eens
een brief van je te ontvangen. De gesloten
vriendschap kan ik niet gaarne verbroken
zien. En toch, gelooft ge wel, dat ik ertegen
opzie, om je te schrijven. Want ge deelt me
de vraag, eens speciaal te melden, waar ik
me in den laasszen bijt mee bezighieldt. Nu,
dan kan ik niet. Ik heb het land aan my-
zelf. Ik doe niet, wat ik moet, wat ik tot
op zekere hoogte nog kan doen. Mijn pasto-
rale arbeid neemt veel tijd in beslag. Maar
ik laar ook menig een verloren gaan. Hoe,
is dat te begrijpen. Van werkt me dit,
dan das. Van geregelde studie is geen
sprake. Een enigszins uitgebreid onder-

vers aan te vatten en plink te bestuderen
is haast onmogelijk, of liever, ik heb erde
moet miss toe. Zoo verminderde de knot tot
hurrie. En was er dan nog gedaan wordt,
is een klein verliesen in kleinigheden, hoor
van Courant - s tijdschrift arrukelen, dan
zoo ongeveer miss geft.

Daar heb ik dus jammertakken, die
mis her haer zijn geweest. Er moet oprechtig
verandering komen, of anders loopt 't mis.
Belooft ge wel, dat ik in ernst ery tegen
je begin op te zien en me in je scha-
dun zelfs miss muz durf plaatsen.

Ik troost me huimel, dat ik in mijn
predikantsbetrekking miss ongeschikt arbeid.
Als er van die onde vromen tot mij
komen, die me zeggen, hoe ze door mij
wordt gesteekt en vertroost zijn, of an-
deren, die nu een quansch ander leven
kennen en leiden - dan is me das

tot berouwing en ik ontwaag dan
den indruk, dat ik toch miss gansch
nietsvoos op aarde gehoort heb en leef.
En zulke oogenblikken zijn dan onbe-
taalbaar en kunnen daar miss anders
verguld worden.

Of ik dan aan Huile miss doe? Ik heb
voor enigen tijd de zeg op mij genomen
voor de G^e negave der "Synopsis princi-
pis theologiae" van Malanus C. I. die on-
langs bij Homan verschoven is. Ik
deed dit, om daartoe was Huile te ma-
ker van de Geref. Theologie. daar
ben ik nu was beser ⁱⁿ Huile als vrou-
we. En het heeft op mij eigen
Huile. Kriekwijze nogal invloed gehad.
Ik zeg zelf, en grinstigen. U zou
het misschien anders voorkomen.
Geldender dan welter ziet ik in, dat
troischen (laat mij de bekende termen

gebruijk) Reformatie en Revolutie, op
elk terrein, in beginnel & meestade beide,
op de beschouwing van God, mensch,
wereld ens. elke "Vermittelung" opp
verzoening onmogelyk is.

Als ik zets doe, denk ik thans over
dese kwestie naer. Hoe beweg ik me dus
in de "Prinzipientheorie" der Theologie.

Daar moet ik eerst wat meer in het
rein komen. Voor ik ooit met een
eigen werk optreed, moet ik weet
wat ik wil & waar ik sta. Ik heb
das vroeger niet gedaan & in heide
niet gelukt. Het wordt waarschijnlyk tijt,
dat ik dat besef.

Voor het berap naar Amsterdam zal ik waarschijnlyk dese week bewaken. Alleen de grootste
dunkte zou mij het aannemen onmogelyk maken,
voermer nu ik nog amper een jaar hier ben ens.
Hoeveel te weten ben ik van Smith's
Lectures gehad in de Studien? Mij kom ze
te sympathetisch met die "Lectures" voor. Van
Cramer hoor ik niets, ook niets van C. de Blootz.

7/3 '82

XO1

Mev. L. G. G. Dr. C. Monck Burggrone,

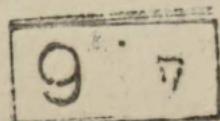
to

Leiden.

Gavigracke, 8.

X02

1882-11-10

Kampen, Vrijdag middag.

01

Amicissime,

Uw laarze briefkaart uit Londen hield een welverdiende strafving in. Ik had mijzelf al dikwijf beschuldigt en kon dus op uw zachte vermyg niet dan amen zeggen. Toch heb ik u waarlijk niet vergeven, integendeel menigmaal aan u gedacht en uw ontmoeting gewenscht. 't Lag alleen als mijn u bekende zwakteit, dat ik u niet onder oogen. Hoe menigen brief moet ik met een verontschuldiging of met een zwijgend erkennen van schuld beginnen. Ik zie thans in Kampen, bij mijne anders thuis. De couraarden hebben te bericht dat de synode onser Kerk, in Aug. te Zwolle gehouden, mij met enige andere stemmen benoemd heeft tot herraar aan hare Thesi. Schuw! Half en half had ik die verwacht; toch vreesde ik voor den lijst dikwijls, dat het niet gehuwen zou. Dat ik in stille erhaar verlangde, begrijpt ge. Ik zat hoog in het Noorden. De gemeente, welke ik diende, bewiel mij wel goed; groter was de liefde en achtung, die ik in en buiten haar ontving. En keram 's Zondags veel, zeer veel volk onder mij gehuwd, zoodat de Kerk haast te klein werd. En was het voornaamste van alles is - ik arbeidde er niet zonder vrucht, er werd zegen genoten op de bestiering des woords. Toch was't een

moeilijke post. 't Was een grote gemeente. En preken alleen is niet genoeg; er moet huisbezoek ge-
daan worden, om bewonenden te troosten, kranken te
bezoeken, bewonenden voor te bereiden, zielakker en
verzaggegen op te richten en sterken tot vredig-
heid te manen. Ik heb het me liefs, me broede
ook voor eigen hart en levens gedaan, maar niet
zonder zelfverloochening en opoffering van wat mij
na acht' herze lag. Trouwens, wat goed is er en
wordt door ons verricht, wat in den grond een
zelfverloochening kost! Ik verlaagde ons dankbaar-
heid dat goede, waarmee ik niet genoeg dankbaar
kan zijn, maar iets anders, want ik moerde
ook meesoepring en lust en geschiktheit voor
te bezitten. En dat verlangen is vervuld. Alles al-
gemeene stemmen werd ik benoemd. Ik schrijf u
dit, om u me mij te doen zien het grote ver-
trouwen, dat ik, eindelijk begin alle gedachte en
verwachting in, in onze Kerk heit en dat me
waarlijk tot diepen ontmoed stemt. Na de
bemming ben ik nog enige weken in de ge-
meente gebleven. Die laaste weken waren in
veel oprochten smartelyk. De gemeente was dan
aan mij achter. Oot en gaot, rijk en arm, in
en buiten de gemeente - het spet allen dat ik
heenging. 't Greep mij soms aan & deed me vra-
gen of mijn verlangen wel goed & zuiver was
gewest. Den 8 Oct. '11. ded ik afscheid naau-

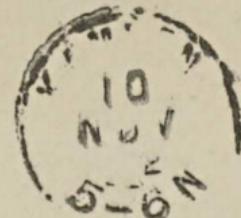
aankondiging van Joh 17 heelij ze in arre waarkint,
en wort is de waarkint. Ik heb in die laaste
weken veel geleerd, mijn leven is erdoor verrijkt
geworden. Ik ben blij, dat ik min anderhalf jaar
in een gemeente verkeert heb, en 't volk heb kunnen
kennen in zijn menigvaders verkeerden ja, maar
toch ook in zijn dupe aardvochts en evens zijn voor
wat goed is en waar. En nu ben ik al enige weken
in Kampen, bij mijne vaders huis. 't Kan wonderlyk
gaan; toen ik vroeger de onderlyke woning verliet,
dacht ik er niemar meer dan voor enkele dagen
te verkeren. En nu blijf ik misschien een geruime
tijd in huis, want verlengd ben ik nog niet, en
het zie ik niet naar mij, dat 't spredig zal gehoren.
Toch zou ik op een harslyk niet tegen hebben; 't
lijgt aan de omstandigheden, niet aan mijn wil
of begrip, dat ik nog vijfjor ben. Ik ben thans
dankbaar om me voor de aanstaande dag
der mierew werkking voor te bereiden. Mij zijn
toebedeult de vakken: dogmarieck, ethiek en en-
cyclopaedie, waarlyke omvangryke geneug voor een
persoon, en dat nog wel van zo groots in-
vloed op de vorming der aansluitende predikanten.
Ik huiver soms bij de gewachte, was er al op
mijn schouders ligt, maar ter anderter syde
hou ik de hand toch ook te beginnen met
lust en moed. Het onderwerp mijner oratie is
nog niet gekuist teken. Denkelyk wel: het karakter
(wesen) der Theologie. Allens strijt ik bij

dit onderwerp reeds herstond op de encyclopedistische
 kwestie in haar gansche diepte en omvang. En
 was zijn die moeilijk, hoe moeizig is daar, mijns
 inziens althans, maar, veel meer liefs. Ik bestaan
 de encyclopedieën, voorzover mij bekend, benedijt
 mij weinig. In alle onseels ik gebrek aan princi-
 piële behandeling, aan indenkking in de levensge-
 dachte der Theologie. Ik menschmaat heb ik dese
 lastele dingen achtbaar, wat is thunderschock moei-
 lijk. En dan anderen voorzaggen en te leiden - en
 behoor veel toe. De installatie Zee plaatst hebben
 waarschijnlyk g'Jan. 83. Als mijne oratie in
 Sliedrecht konc (wat nog niet zeker is), leidt ik er
 u een toe; ge konc dan eens zien, waar ik thans
 sta. Echterkijc niet ik dat thans iets beter dan in
 Leiden vinderyd. Na ik weer in Kampen ben, hoop
 ik u — ons gauw te ontmoeten, en met u te
 spreken. Ik heb 't nu op papier even gedaan, maar
 alleen van mij zulven gesproken (welk vergeten te zeggen
 dat ook Dr. Wielenga & Dr. Lindeboom met mij afzochten
 kennemt zijn). Hou me dit ten goede. Daer g'z̄ zo
 ook en schrijf ons over uzelven, wat al duet ey werkt
 etc. dat zal me ten eerste verblijden. Moge een
 vrouw: waar blijft Kruyter's 1^e deel ^{O.T.} Tleidring noch
 tot doch nog niet verschenen. Hoe maakt het Dr.
 Offerhaus in Leiden? De Goye's Korte Kritiek over
 Hamri en Piscator heb ik g'lezen. Ik zie verlangend
 uit naar ure bevordereling, die zeker nog niet in
 Throl. Tijdschr. gestaan heeft. Ik heb dat tijdschr. in enige
 maanden niet gezien. Vale. tt. H. Bavinck

74

10/11

100?

XO1

den Wied. L. Gd. Hn,

D^r. C. Mrouck Huggronje,

te

Leiden.

Hooigracht 87.

X02

